

Na osnovu člana 4.8. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02 i 13/03) i čl. 6. i 7. Pravilnika o tarifnom postupku ("Službeni glasnik BiH", broj 44/05), rješavajući po zahtjevu "Nezavisnog operatora sistema u Bosni i Hercegovini", broj: 33/08 od 28. oktobra 2008. godine, Državna regulatorna komisija za električnu energiju, na sjednici održanoj 25. marta 2009. godine, donijela je

ODLUKU O ODREĐIVANJU TARIFA ZA POMOĆNE USLUGE

Član 1. (Predmet)

Ovom odlukom Državna regulatorna komisija za električnu energiju (DERK) određuje tarife za pomoćne usluge u elektroenergetskom sistemu Bosne i Hercegovine.

Član 2. (Primarna regulacija frekvencije i snage)

Primarna regulacija frekvencije i snage je pomoćna usluga koju proizvodne jedinice obavljaju na vlastiti trošak (bez naknade).

Član 3. (Sekundarna regulacija frekvencije i snage)

- (1) Određuje se tarifa pomoćne usluge rezerve kapaciteta za sekundarnu regulaciju frekvencije i snage, kao cijena kapaciteta najskuplje proizvodne jedinice od onih koje pružaju tu uslugu, u iznosu od 15,602 KM/kW mjesečno i finansijski obim ove usluge za 2009. godinu u iznosu od 9.298.593 KM.
- (2) "Nezavisni operator sistema u Bosni i Hercegovini" (NOS BiH) će administrirati postupak nabavke pomoćne usluge sekundarne regulacije od vlasnika licenci za proizvodnju električne energije, odnosno elektroprivreda u čijem su sastavu proizvodne jedinice koje su dužne da obezbijede navedene obime snage za pružanje pomoćne usluge, prema slijedećem rasporedu:

mjesec	Potreban	HE Jablanica	HE Trebišnjica	HE Višegrad	HE Rama
	mjesečni iznos	MW	MW	MW	MW
januar	58	30	10		12
februar	55	30	10		12
mart	53	30	10		12
april	48	30	10		8
maj	47	30	10		7
juni	46	30	10		6
juli	45	30	10		5
august	47	30	10		7
septembar	52	30	10		8
oktobar	50	30	5	15	
novembar	52	30	7	15	
decembar	57	30	10	15	2

- (3) Pružalac pomoćne usluge sekundarne regulacije frekvencije i snage je dužan navedenu uslugu pružiti automatski na osnovu signala iz kontrolnog centra NOS-a BiH.

- (4) Pružalac pomoćne usluge sekundarne regulacije je dužan obezbijediti i održavati sve tehničke uvjete za prijem signala za automatsku sekundarnu regulaciju iz kontrolnog centra NOS-a BiH, a usluga se aktivira automatski na zahtjev NOS-a BiH slanjem impulsa sa SCADA/EMS sistema iz centra NOS-a BiH:
- direktno na grupni ili pojedinačni regulator elektrane koja je u regulaciji, ili
 - na kontroler centra upravljanja proizvodnjom koji prema logici raspodjele prosljeđuje signal na elektrane koje su u regulaciji.
- (5) Elektroprivrede prilikom pružanja pomoćnih usluga mogu nominirati i druge proizvodne jedinice, a u skladu sa članom 25. Tržišnih pravila.
- (6) Do ostvarivanja tehničkih preduvjeta za obračun, energija koja se isporučuje u režimu sekundarne regulacije bit će tretirana (kompenzirana) kroz obračun i kompenzaciju nedozvoljenih odstupanja.
- (7) Kvalificirani kupci i kompanija koja obavlja djelatnosti distribucije i snabdijevanja električnom energijom u Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine (ED Brčko) plaćaju svoje obaveze balansno odgovornim stranama (BOS-ovima) kojima pripadaju. Učešće svake balansno odgovorne strane u troškovima obezbjeđenja sekundarne rezerve računa se u skladu sa članom 26. Tržišnih pravila.

Član 4.

(Tercijarna regulacija frekvencije i snage)

- (1) Određuje se tarifa pomoćne usluge rezerve kapaciteta za tercijarnu regulaciju frekvencije i snage, kao ponderirana prosječne cijena kapaciteta onih proizvodnih jedinica koje pružaju uslugu, u iznosu od 4,963 KM/kW mjesečno i finansijski obim ove usluge za 2009. godinu u iznosu od 14.888.945 KM.
- (2) Određuje se tarifa za električnu energiju koja se isporučuje u režimu tercijarne regulacije u iznosu 23,28 feninga/kWh kao trostruka vrijednost cijene električne energije najskuplje proizvodne jedinice u sistemu.
- (3) NOS BiH će administrirati postupak nabavke pomoćne usluge tercijarne regulacije od vlasnika licenci za proizvodnju električne energije, odnosno elektroprivreda u čijem su sastavu proizvodne jedinice koje su dužne da obezbijede navedene obime snage za pružanje pomoćne usluge, prema slijedećem rasporedu:

mjesec	Potreban	HE Čapljina	HE Grabovica	HE Višegrad	HE Bočac
	mjesečni iznos	MW	MW	MW	MW
januar	250	140		90	20
februar	250	140		85	25
mart	250	140		100	10
april	250	140		100	10
maj	250	140		100	10
juni	250	140	50	50	10
juli	250	140	50	40	20
august	250	140	70	30	10
septembar	250	140	70	30	10
oktobar	250	140	60	50	
novembar	250	140	50	60	
decembar	250	140		90	20

- (4) Balansno odgovorne strane prilikom pružanja pomoćne usluge tercijarne regulacije mogu nominirati i druge proizvodne jedinice, a u skladu sa članom 33. Tržišnih pravila.
- (5) NOS BiH je dužan da identificira korisnike koji plaćaju električnu energiju isporučenu u režimu tercijarne regulacije.
- (6) U slučaju nemogućnosti angažiranja ugovorene tercijarne rezerve NOS BiH može nabaviti tercijarnu energiju i od drugih subjekata, na račun pružaoca koji nije pružio uslugu.
- (7) Vrijeme jednokratnog korištenja tercijarne rezerve može trajati do šest sati od trenutka angažiranja prema nalogu NOS-a BiH. Tercijarna rezerva može se maksimalno koristiti četiri puta u jednom mjesecu. Minimalno vrijeme korištenja tercijarne rezerve prilikom angažiranja je od početka angažiranja do kraja prvog narednog punog sata. Minimalno vrijeme između dva angažiranja tercijarne rezerve je 48 sati.
- (8) Angažiranje tercijarne rezerve provodit će se na način kako je propisano čl. 7.2.28-7.2.31. Mrežnog kodeksa.
- (9) Pružalac pomoćne usluge tercijarne regulacije je dužan navedenu uslugu, odnosno puni iznos zahtijevane snage angažirati u roku od 15 minuta od trenutka davanja dispečerskog naloga iz kontrolnog centra NOS-a BiH, a kako je definirano Mrežnim kodeksom.
- (10) Nakon izdavanja dispečerskog naloga za angažiranje tercijarne rezerve NOS BiH će promijeniti odgovarajuće dnevne rasporede balansno odgovornih strana, kako je definirano Mrežnim kodeksom, bez obzira da li će pružalac angažirati traženu rezervu.
- (11) Nepoštovanjem dispečerskog naloga će se smatrati slučajevi gdje pružalac u toku pojedinog angažiranja tercijarne rezerve u bilo kojem satu (bez obzira koliko sati traje konkretni angažman) ne bude angažirao više od 90% tražene rezerve. Ocjena će se vršiti u odnosu na ostvarenje i dnevne rasporede prije i poslije angažiranja tercijarne rezerve.
- (12) Kvalificirani kupci i ED Brčko plaćaju svoje obaveze balansno odgovornim stranama kojima pripadaju. Učešće svake balansno odgovorne strane u troškovima obezbjeđenja tercijarne rezerve računa se u skladu sa članom 34. Tržišnih pravila.

Član 5.

(Pokrivanje gubitaka na prijenosnoj mreži)

- (1) Troškovi gubitaka električne energije na mreži prijenosa određuju se na osnovu prosječne proizvodne cijene aktivne energije na pragu proizvodnje unutar balansno odgovornih strana na godišnjem nivou, koje za 2009. godinu iznose:

BOS EP HZHB	6,809 feninga/kWh,
BOS EP BiH	8,242 feninga/kWh,
BOS ERS	5,633 feninga/kWh,

pri čemu je koeficijent podešenja $k_g = 1$.

- (2) Cijene iz prethodnog stava su osnova za utvrđivanje tarifa za pokrivanje gubitaka na prijenosnoj mreži iz člana 9. ove odluke.
- (3) Prije početka svakog kalendarskog mjeseca NOS BiH će subjektima koji posjeduju licencu za proizvodnju električne energije, odnosno balansno odgovornim stranama u BiH, dostaviti njihove obaveze i dnevne 24-satne dijagrame energije koju su dužni obezbijediti za pokrivanje gubitaka na mreži prijenosa za naredni mjesec. Ovi iznosi će

biti prijavljeni u okviru procedura dnevnog planiranja. Odstupanja od dnevnog rasporeda po osnovu obaveza pokrivanja gubitaka na mreži prijenosa tretiraju se u skladu sa članom 10. ove odluke.

- (4) Po isteku svakog kalendarskog mjeseca NOS BiH će na osnovu podataka iz dnevnog rasporeda i podataka dobivenih sa mjernih tačaka napraviti obračun gubitaka na prijenosnoj mreži u kome će biti naznačene energetske pozicije svih balansno odgovornih strana. Obaveze subjekata koji nemaju vlastitu proizvodnju (kvalificirani kupci i ED Brčko) u pokrivanju prijenosnih gubitaka, bit će definirane Ugovorima o balansiraju koje će zaključiti sa svojom balansno odgovornom stranom najkasnije u roku od 15 dana od stupanja na snagu ove odluke.

Član 6.

(Regulacija napona i reaktivne snage)

Regulacija napona i reaktivne snage je pomoćna usluga koju proizvodne jedinice obavljaju na vlastiti trošak (bez naknade).

Član 7.

(Mogućnost pokretanja elektrana bez vanjskog napajanja)

Mogućnost pokretanja elektrana bez vanjskog napajanja je pomoćna usluga koju proizvodne jedinice obavljaju na vlastiti trošak (bez naknade).

Član 8.

(Prekomjerno preuzeta reaktivna energija)

- (1) Određuje se tarifa za prekomjerno preuzetu reaktivnu energiju sa mreže prijenosa u iznosu od 0,974 feninga/kvarh.
- (2) Tarifu za prekomjerno preuzetu reaktivnu energiju plaćaju kvalificirani kupci priključeni na napon 110 kV i više svojoj balansno odgovornoj strani. U skladu sa mjesečnim obračunom NOS-a BiH, plaćanja između balansno odgovornih strana se obavljaju na osnovu udjela u injektiranju reaktivne energije u posmatranom mjesečnom periodu.

Član 9.

(Ukupna tarifa za sekundarnu i tercijarnu regulaciju i tarifa za pokrivanje gubitaka na prijenosnoj mreži)

- (1) Na osnovu godišnjeg iznosa potrebnog za nabavku pomoćnih usluga sekundarne regulacije (kapacitet), tercijarne regulacije (kapacitet) i pokrivanja gubitaka na prijenosnoj mreži iz čl. 3, 4. i 5. ove odluke i ukupne energije koja se preuzima sa mreže prijenosa u 2009. godini od 11.232.389.268 kWh, određuju se:
 - tarifa za sekundarnu regulaciju u iznosu od 0,0828 feninga/kWh,
 - tarifa za tercijarnu regulaciju u iznosu od 0,1327 feninga/kWh,
 - tarifa za pokrivanje gubitaka na prijenosnoj mreži:

BOS EP HZHB	0,2013 feninga/kWh,
BOS EP BiH	0,2659 feninga/kWh,
BOS ERS	0,1665 feninga/kWh,

- ukupna tarifa za sekundarnu i tercijarnu regulaciju od 0,2155 feninga/kWh.
- (2) Tarife za usluge iz prethodnog stava plaćaju ED Brčko i kvalificirani kupci priključeni na napon 110 kV i više svojoj balansno odgovornoj strani.

Član 10.
(Nedozvoljena odstupanja)

Nedozvoljena odstupanja na satnoj osnovi svake balansno odgovorne strane obračunavat će se i plaćati u skladu sa čl. 47-52. Tržišnih pravila. Za obračun cijena nedozvoljenih odstupanja, u skladu sa članom 52. Tržišnih pravila, NOS BiH će koristiti regulirane cijene energije na pragu proizvodnih jedinica u BiH date u sljedećoj tabeli:

Proizvodne jedinice	Cijena
	KM/MWh
HE Rama	33,89
HE Mostar	43,68
HE Jajce I	31,62
HE Jajce II	31,62
HE Peć Mlini	84,47
CHE Čapljina	76,11
HE Jablanica	28,18
HE Grabovica	40,57
HE Salakovac	51,15
TE Tuzla 3	117,17
TE Tuzla 4	72,16
TE Tuzla 5	103,99
TE Tuzla 6	62,35
TE Kakanj 5	86,57
TE Kakanj 6	128,71
TE Kakanj 7	107,31
HE na Trebišnjici	49,20
HE na Drini	32,60
HE na Vrbasu	56,40
RTE Gacko	63,40
RTE Ugljevik	68,20

Član 11.
(Obračun)

- (1) Za sve pomoćne usluge NOS BiH će pripremiti obračune na mjesečnom nivou. U obračunu moraju biti navedeni svi elementi potrebni pružaocima usluga za ispostavljanje odgovarajućih faktura (korisnici usluga, fizički i finansijski obim usluga i sl.). Ovako utvrđeni obračuni bit će obuhvaćeni mjesečnim izvještajem NOS-a BiH, koji se dostavlja DERK-u, pružaocima i korisnicima usluga.
- (2) U skladu sa članom 35. Metodologije za izradu tarifa za usluge prijenosa električne energije, nezavisnog operatora sistema i pomoćne usluge ("Službeni glasnik BiH", br. 46/05, 17/07 i 11/09) pružaoci usluga dostavljaju kopije faktura NOS-u BiH.

Član 12.
(Izmjene tarifa)

DERK zadržava pravo izmjene tarifa za pomoćne usluge u skladu sa dinamičkim planom provođenja Tržišnih pravila.

Član 13.
(Završne odredbe)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, primjenjuje se od 1. aprila 2009. godine i bit će objavljena u “Službenom glasniku BiH” i službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Broj: 04-28-413-52/08
25. marta 2009. godine
Tuzla

Predsjedavajući Komisije

Nikola Pejić